

‘MAAK VANAF DAG 1 WERK VAN INTEGRATIE’

Participatie van vluchtelingen: van visie en droom naar beleid en praktijk. Tijdens dit deelcongres van het VNG Jaarcongres, georganiseerd door het VNG-OndersteuningsTeam Asielzoekers en Vergunninghouders, luidt de gezamenlijke conclusie: ‘Stilstand is voor niemand goed.’

Dinsdag 7 juni kwamen 120 bestuurders uit het hele land naar het VNG-deelcongres over participatie van vluchtelingen in Nederland. Doel van deze dag was iedereen te inspireren en samen wegen te verkennen voor een geslaagde integratie van vluchtelingen. Het deelcongres werd geopend door dagvoorzitter Anouschka Laheij met een introductie van Omar Munie, de tafelheer van deze middag.

Van vluchteling tot beste ondernemer

Omar vertelde zijn levensverhaal. Nadat hij uit Somalië vluchtte, kwam hij in Nederland en ging hij een opleiding volgen. ‘De modevakschool? Dat vond mijn moeder geen goed idee. Tassen maken is in Somalië iets voor de onderklasse.’ Toch maakte Omar een tas aan de keukentafel, die hij direct verkocht aan een klasgenoot. Toen hij een paar jaar later door Marja van Bijsterveldt werd uitgeroepen tot beste MBO-student van Nederland, dacht hij: ‘Wow, ik hoor erbij. Tegenwoordig is hij een succesvolle ondernemer, die tassen maakt en The Dutch Tulip heeft opgericht. The Dutch Tulip koppelt statushouders aan werkgevers, voor stageplaatsen en taallessen

De middag begon met drie gespreksrondes: het Uitwerkingsakkoord en WRR-rapport, de Gemeentelijke Praktijk en Werk. Elke ronde werd ingeleid door deskundigen op dat gebied.

Verlies geen tijd

‘Onze belangrijkste aanbeveling, zegt Godfried Engbersen, lid van de WRR. ‘Verlies geen tijd, maak vanaf dag 1 werk van integratie.’ De WRR keek naar de jaren ’90, toen Nederland werd overvallen door grote aantallen asielzoekers, om daar lering uit te trekken. Engbersen constateert dat veel mensen uit Somalië, Iran, Irak en Afghanistan nog steeds in de bijstand zitten. ‘De sequentiële aanpak werkt niet. We moeten sneller een beslissing nemen, mensen moeten eerder beginnen met het leren van de taal. Daarnaast moeten we inburgering, opleiding en werk integraal aanpakken.’

Focus van opvang naar integratie

Volgens Jos Wienen, voorzitter van de VNG Taskforce Asiel en Integratie, is 86 procent van de VNG-leden akkoord met het Uitwerkingsakkoord, waarin de focus wordt verlegd van opvang naar integratie van statushouders. ‘Dat is een grotere opgave. Eigen verantwoordelijkheid is belangrijk, maar wil je mensen een kans geven, dan moet je aan de slag om ervoor te zorgen dat ze daartoe in staat zijn. In de jaren ’90 werden mensen te veel aan hun lot overgelaten. Bedenk dat een asielmigrant geen netwerk heeft, in tegenstelling tot een arbeidsmigrant of iemand die hier komt voor gezinshereniging.’

Stageplaatsen zoeken in Katwijk

Door het akkoord krijgen gemeenten er 5 miljoen euro extra bij. Is dat voldoende? Jos Wienen, tevens burgemeester van Katwijk, vertelt dat het extra geld de helft van de kosten dekt. ‘Het

programma van de gemeente Katwijk is ambitieus. We leggen actief contact met werkgevers om stageplaatsen te zoeken. Als je statushouders aan het werk helpt, verdient het zichzelf terug. De meeste statushouders zijn in de dertig. Bedenk hoeveel het kost als je iemand de rest van zijn leven een uitkering moet geven.'

Cursussen in noodopvang Overvecht

Engbersen merkt een aarzeling in de landelijke politiek. 'Gelukkig zijn sommige gemeenten ondeugend en starten ze toch met het aanbieden van lessen voordat asielzoekers een status hebben. Victor Everhardt, wethouder in de gemeente Utrecht, vertelt over de noodopvang in Overvecht. 'Vanaf dag 1 beginnen we met Engelse les en een cursus over het starten van een onderneming. Ook nuttig voor mensen die geen status krijgen en terugkeren naar hun land van herkomst. De noodopvang is opengesteld: ook de andere inwoners van Overvecht kunnen meedoen aan deze cursussen. Dit zorgt voor draagvlak bij omwonenden.'

Extra woningen Den Haag

Joris Wijsmuller, wethouder in de gemeente Den Haag, laat zelfstandige woningen realiseren in het voormalige gebouw van het ministerie van SZW. Wijsmuller: 'Ik ben er geen voorstander van om 350 mensen op één locatie te plaatsen. Maar het is onmogelijk om zoveel statushouders te huisvesten op de sociale huurwoningmarkt zonder reguliere doelgroepen te verdringen. Daarnaast heeft Den Haag ervoor gezorgd dat het regelen van dingen - zoals de inschrijving bij zorgverzekering en instanties - sneller gaat. Ook worden er taallessen aangeboden en vertellen taalmaatjes over Nederlandse gewoonten. Een brede intake, over onderwijs, dagbesteding en werk, vormt het sluitstuk.'

Eritreeërs in verzorgingstehuis

De gemeente Katwijk heeft nog een mooi voorbeeld. In een verzorgingstehuis wonen en werken tien statushouders: Eritreeërs die in hun land van herkomst al een opleiding in de zorg hebben gedaan. Wienen: 'Het verschil met een vergelijkbare groep Eritreeërs die thuis zit te wachten zonder perspectief, is groot.'

Potenties inventariseren en kansen op werk

Wienen vertelt dat de VNG afspraken heeft gemaakt met het COA. Zo gaat het COA tijdens de gesprekken ook potenties inventariseren, zodat statushouders een vliegende start kunnen maken zodra ze naar een gemeente gaan. Deze kwaliteiten in kaart brengen, is echter makkelijker gezegd dan gedaan. Jeroen Gosse, taskforce manager bij het COA: 'COA is goed in opvang, in dit soort gesprekken zijn wij niet het allerbeste. Maar zodra we weten wat iemand kan, kijken we welke arbeidsregio daar het meest behoefte aan heeft. Wanneer we een statushouder koppelen aan een gemeente, proberen we mee te nemen in welke arbeidsregio hij de meeste kans heeft om een baan te vinden.'

In de laatste gespreksronde werd door Inge Dijkstra van Randstad, Jeroen Gosse van COA en Gertru Diender van Divosa gesproken over de mogelijkheden om vluchtelingen aan (tijdelijk) werk te helpen en goed te kijken waar kansen liggen. Mensen aan het werk krijgen is niet het moeilijkste, maar wel mensen aan het werk houden. Ga in gesprek met werkgevers en kijk wat zij nodig hebben.

Leren van elkaar

Daarna werden, onder leiding van Anouschka Laheij, prikkelende stellingen gepresenteerd, die de bestuurders uitdaagden de discussie scherp te voeren. Er werd onder andere gesproken over de vraag in hoeverre het wenselijk is gemeenten verantwoordelijk te maken voor de hele keten – van noodopvang, azc tot huisvesting in gemeente. Een bestuurder benadrukte het belang van lessen trekken uit het verleden, wat is in de jaren negentig goed gegaan?

Omar krijgt het laatste woord. De tassenontwerper was bij een drukker op bezoek om te vragen of een Syrische drukker er twee maanden stage mocht lopen. ‘Want in de praktijk leer je pas echt hoe het hoort. Andersom kan een Nederlandse drukker ook leren van een buitenlandse vakgenoot: in Syrië is drukken nog echt een ambacht.’